

soud, ani soud prvý se důvodem svého právního stanoviska nezabývaly vzájemnou pohledávkou žalovaných, a řízení v tom ohledu zůstalo kusým, jelikož skutkové okolnosti v tomto ohledu rozhodně nebyly zjištěny, nic jiného, než rozsudky nižších soudů podle § 510 c. ř. s. zrušiti, a věc odkázati na soud prvý, aby o nároku žalobním i o vzájemné pohledávce žalované strany jednal a jednotně o nich jediným rozsudkem nalezl.

Čís. 1981.

Jest vadou koně, je-li stížen evidenční povinností. Vada taková má v zápětí snížení kupní ceny.

Pokud dlužno přesně udati, který z nároků § 932 obč. zák. jest uplatňován.

(Rozh. ze dne 7. listopadu 1922, Rv II 157/22.)

Žalovaný koupil od žalobce koně za 23.000 Kč a zaplatil závdavkem 1000 Kč. Proti žalobě o zaplacení kupní ceny namítal kupitel jednak fyzické vady koně, jednak, že kůň jest koněm evidenčním, že byl dne 30. října 1921 erárem převzat za 11.000 Kč, avšak prozatím u žalovaného ponechán. Procesní soud první stolice žalobě vyhověl a uvedl v otázce, o níž tu jde, v důvodech: Zbývá ještě námitka ohledně vytýkané právní vady. V tom směru jest pochybným, zda lze mluvit ve smyslu § 923 obč. zák. o neobyčejném břemenu ohledně koně a zda lze mluvit o nároku třetí osoby ve smyslu § 931 obč. zák. Jest totiž uvážiti ustanovení § 1 a 4 zákona ze dne 21. prosince 1912, čís. 235 ř. zák., dle něhož pro účely mobilisace jsou držitelé koní zavázáni, přinechat koně státu do vlastnictví za přiměřenou náhradu, a klasifikace koní děje se za tím účelem, aby byla vyšetřena výkonnost odvodních okresů. Jedná se tedy o povinnost, kterou zákon v obsáhlé míře stanoví pro všechny držitele koní, která jest výronem výsostního práva státu a o níž lze tedy pochybovati, zda jest to břemeno neobyčejné pokud se týče nárok třetí osoby. Nelze ani mluvit o lstivém zamlčení ve smyslu § 928 obč. zák., ježto žalobce sám o této vlastnosti koně nevěděl a žalovaný ani netvrdí, že se ho v tom směru dotazoval. Tolik jest jisto, že žalovaný koně od doby převzetí nerušeně používá, jest obecně známo, že mu ani mobilisaci v použití koně bráněno nebylo a že tedy nelze mluvit o vadě, která brání řádnému užívání ve smyslu § 932 obč. zák., a která by žalovaného opravňovala žádati zrušení kupní smlouvy, to tím méně, uváží-li se, že pro případ, kdyby mu kůň skutečně byl býval odebrán, byl by zaň dostal plnou peněžitou náhradu. Pokud snad žalovaný byl by oprávněn žádati zmírnění kupní ceny, žalovaný sám takového nároku číselně ani neuplatňoval. Nehledíc k tomu, byl však soudní dvůr toho náhledu, že by ani takový nárok oprávněn nebyl, protože strany a obzvláště žalovaný v době kupu s možností mobilisace a povolání koně ani nečítal a byla by tedy okolnost ta zůstala zajisté beze vlivu při stanovení kupní ceny. O d v o l a c í soud rozsudek potvrdil. D ů v o d y: První soud nepochybil po stránce právní, uznáv, že žalovaný nemůže odpírati zaplacení kupní ceny, protože prodaný kůň je koněm evidenčním a nepochybil dále prvý soud, že pro onu vlastnost koně nepřiznal žalovanému ani slevy z kupní ceny. Především jest uvést na pravou míru tvrzení žalovaného

v první stolici, že mu byl kuň státem odebrán a přešel do vlastnictví státu. Dle údajů v odvolání a pak dle údajů žalovaného při odvolacím jednání předvedl sice žalovaný koně při mobilisaci v říjnu 1921 před odvodní komisí, tato koně odhadla na 11.000 Kč, avšak neodebrala ho. Nýbrž ho žalovanému dále ponechala. Nenastala tedy evikce koně. Okolnost, že kuň jest evidenčním, t. j. že žalovaný jako jeho držitel má povinnosti, uvedené v zákoně ze dne 21. prosince 1912, čís. 235 ř. zák., k nároku ze správy, zejména k nároku, který uplatňoval žalovaný, totiž na zrušení tržeb smlouvy pokud se týče na sprostění povinnosti k zaplacení kupní ceny neopravňuje. Zákon v § 923 obč. zák. uznává nárok ze správy jak u vad fyzických, tak právních pouze tehdy, jde-li o vady neobvyklé. Dále přiznává zákon v § 932 první věta obč. zák. nárok na zrušení smlouvy (sprostění závazku z ní) jen v tom případě, když je věc pro neobvyklé její vady k řádnému užívání nezpůsobila a vady napravitelné nelze. Nelze však říci, že, byl-li kuň při klasifikaci uznán k válečným službám za způsobilého a je podělen evidenčním lístkem, je to vadou neobvyklou. Zejména nelze to říci v tomto případě, kde jde o koně, koupeného v říjnu 1920. V té době následkem úbytku koní v poslední válce a při zvýšené potřebě koní u nově organizujícího se vojska československého bylo něčím obvyklým, když kuň zdravý, k práci schopný byl podělen evidenčním lístkem. Ostatně vzhledem k předpisům zákona o odvodu koní ze dne 21. prosince 1912, čís. 235 ř. zák. musilo vždycky u lepších koní býti počítáno s tím, že tyto koně mohou býti nebo jsou koňmi evidenčními. Proto také u sporného koně, když, soudě dle ceny 23.000 Kč, byl to zřejmě kuň bezvadný, nebylo nic neobvyklého, že kuň byl podělen evidenčním lístkem. Dle toho nejde o neobvyklou právní vadu u koně a již z toho důvodu první soud zcela správně nepřistoupil na námitku žalovaného, že pro uvedenou vadu koně není povinen kupní cenu zaplatiti. Než, i kdyby nebylo obvyklou vadou, že je kuň podělen evidenčním lístkem, schází pro nárok žalovaného na sprostění povinnosti k zaplacení kupní ceny podmínka další, totiž ta, aby byl kuň pro onu vadu k řádnému používání nezpůsobilým. Že podělení koně evidenčním lístkem není řádnému užívání koně na újmu, plyne ze zákona o odvodu koní. Ustanovuje § 7 tohoto zákona, že kromě omezení, v zákoně vyloučených, je držitel koně v nakládání s koněm úplně volným. Omezení, v zákoně uložená, řádnému používání nikterak nebrání. Nebrání řádnému používání povinnost držitele koně, ohlásiti všeliké změny, které nastanou ohledně držby koně, ohledně pobytu koně nebo ohledně nehod, které se koni přihodí a ho činí nezpůsobilým k vojenské službě. Řádnému používání evidenčního koně nebrání ani povinnost jeho majitele, předvésti ho při klasifikacích (§ 4 cit. zák.). Povolání evidenčního koně ke cvičením (§ 13) stává se jen výjimečně a může majitel dle § 13 býti této povinnosti sprostěn, vyžadují-li to jeho hospodářské poměry. Konečně povinnost, v případě mobilisace přenechati koně státu do vlastnictví (§ 1), také nebrání řádnému používání koně. Tato povinnost nastává jen zcela mimořádně, neboť mobilisace je zjevem zvlášť řídkým, a, než k ní dojde, může kuň se státi k válečné službě nezpůsobilým, nebo může býti z evidence propuštěn [§ 7 (5)]. O nemožnosti řádného použití evidenčního koně nelze tedy mluvit a námitka žalovaného, že není proto, že kuň je podělen evidenčním lístkem, povinen doplatiti kupní cenu, není oprávněna. První

soud neuznal zcela správně ani na snížení kupní ceny. Nehledě k tomu, že na snížení kupní ceny nemá kupitel nároku, nejde-li o vadu neobvyklou, a že dle názoru odvolacího soudu, jak shora uvedeno, není vadou neobvyklou, když je kůň podělen evidenčním lístkem, neuznal prvý soud na snížení kupní ceny za koně též proto právem, že žalovaný tohoto nároku v první stolici neuplatňoval. Žalovaný uplatňoval zde toliko nárok na zrušení tržové smlouvy a sprostění ze závazků pro něho ze smlouvy vzniklých dle §§ 931 a 932 první věta obč. zák., v tom však není obsaženo též uplatňování nároku dle § 932 druhá věta obč. zák., totiž nároku na snížení kupní ceny. Tento nárok má jiný skutkový podklad, než nárok redhibiční, je též jiného obsahu a je tudíž nárokem, od redhibičního různým, a musí proto zvlášť býti uplatňován. Toho žalovaný v první stolici, jak již řečeno, neučinil a prvý soud proto ani nemohl (§ 405 c. ř. s.) na snížení kupní ceny uznati.

Nejvyšší soud zrušil rozsudky obou nižších soudů a vrátil věc prvému soudu, by ji znovu projednal a rozhodl.

D ů v o d y:

Dovolání, opírající se o dovolací důvody § 503 čís. 2 a 4 c. ř. s. jest důvodným, neboť nelze zcela souhlasiti s právním názorem, který odvolací soud v odůvodnění svého rozsudku projevuje v příčině okolnosti, že kůň stížen jest evidenční povinností dle zákona ze dne 21. prosince 1912, čís. 235 ř. zák. a v příčině právních účinků této okolnosti. Povinnost tato, která dočasněho vlastníka koně zavazuje, by ho v případech mobilisace přenechal státu do vlastnictví za přiměřenou náhradu (§ 1, 6, 7 cit. zák.) jest zajisté vadou koně a to právní vadou, neboť, dojde-li k vyvlastnění, které si stát vydáním evidenčního listu zajišťuje pro případ mobilisace, nastává případ, jenž se od evikce liší jenom potud, že dočasný majitel koně pozbývá jeho vlastnictví ve prospěch státu za náhradu, předem stanovenou. Vada ta jest nesporně i vadou neobvyklou, a není případným úsudek soudu odvolacího, že žalovaný při koupi koně s touto okolností počítati mohl anebo počítati musil. Uvádí-li žalobce, že ani jemu tato okolnost známa nebyla, a brání-li se z té příčiny proti domněnce, že žalovanému této vady nezamlčel, nelze u žalovaného předpokládati opak. V tomto případě ovšem nedošlo, jak bylo zjištěno, k vyvlastnění koně ani při mobilisaci, nařízené v říjnu 1921, kterou zákonem myšlený podnět k vyvlastnění skutečně nastal, neboť kůň byl žalovanému nadále ponechán ve vlastnictví a užívání. Přes to, že užívání koně pro žalovaného jako jeho majitele trvá posud, nepominula tím právní vada, z oné povinnosti plynoucí, neboť ku vyvlastnění koně, pokud povinnost ta trvá, může kdykoli později dojíti, udá-li se znova případ mobilisace. Závazek ten znamená tudíž zcela nepochybně podstatné zatížení volného vlastnictví, kterého žalovaný koupí koně dosíci zamýšlel, má nepříznivý vliv na prodejnost koně a důsledkem toho snižuje i jeho hodnotu a prodejní cenu. Nelze tedy souhlasiti s odůvodněním odvolacího soudu, pokud se v něm dle smyslu uvádí, že tím, že žalovaný koně dále nerušeně užívá, byly již odčiněny znehodnocující účinky této právní vady koně. Zákonodárný účel správy nese se k tomu, že při zcizení věci nebezpečí nepředvídaných nepříznivých okolností předmětu smlouvy se dotýkajících

nese zcizitel. V tomto případě nebylo zjišťováno, zda právní vada, za níž žalobce jako zcizitel ručí (§§ 922, 923 obč. zák.) jest odstranitelná na př. v ten způsob, že by kůň byl dohodou s úřadem k tomu povolaným evidenčního závazku sprostěn. Přes to však lze i za předpokladu, že vada ta odstranitelná není, za to míti, že se nejedná o vadu takovou, která by dle § 932 obč. zák. odůvodňovala redhibici, neboť, trvá-li tou dobou užívání koně pro žalovaného celkem nerušeně dále a spočívá-li vada pouze v tom, že kůň může býti kdysi, až nastane případ mobilisace, žalovanému jako vlastníku koně vyvlastněn a že se v tomto případě, který ostatně třeba ani nastati nemusí, žalovanému dostane náhrady, lze všim právem mluviti o vadě, kterou nahraditi lze přiměřenou slevou úplaty, za kterou žalovaný koně do vlastnictví nabyt. Vadu tuto dlužno tedy pokládati toliko za vadu, která dle druhé věty § 932 obč. zák. odůvodňuje jen nárok na přiměřenou slevu. Obě předchozí stolice nárok ten žalovanému odpírají z té příčiny, že ho v první stolici výslovně neuplatnil. I když souhlasiti jest s názorem, že je nutno, by žalovaný, uplatňuje námitku ze správy, i výslovně uvedl, který z obou v § 932 obč. zák. naznačených nároků v obraně proti žalobnímu nároku vznáší, nelze přehlédnouti, že v jednacím protokolu ze dne 5. listopadu 1921, kdy námitka ta vznesena byla, není vůbec obsaženo, který z těchto nároků žalovaný z namítané právní vady činí. Důsledkem toho bylo na procesním soudu, aby dotazovacím právem, jež předsedovi senátu dle předpisů §§ 180 a 182 c. ř. s. uloženo jest, žalovaného k určitému vyjádření v tom směru pohnul. Ježto se tak nestalo, nelze zamítací důvod nižších stolic po této stránce uznati oprávněným, a, ježto dle toho jest doplniti řízení sporné, jež důsledkem tohoto nesprávného právního názoru zůstalo neúplným, bylo uznati, jak se stalo.

Čís. 1982.

Lze odvolati i darování t. zv. smíšené. Lhostejno, že darování stalo se na díl povinný nebo na věno a — při odvolání pro nevděk — že dárce vzal trestní obžalobu zpět.

Úmluva, již dárce vzdal se práva, odvolati dar pro nevděk, přiči se dobrým mravům.

(Rozh. ze dne 7. listopadu 1922, Rv II 189/22.)

Darovací smlouvou ze dne 30. května 1919 odevzdala žalobkyně své žalované dceři nemovitost s tím, že žalovaná převzala knihovní dluhy, na nemovitostech vážnoucí, zavázala se vyplatiti podíly sourozencům a plniti žalobkyni výměnek. Ježto v roce 1920 žalovaná vyhrožovala žalobkyni zabitím, ohrožovala ji na životě a nadávala jí, domáhala se žalobkyně zrušení darovací smlouvy pro nevděk. **P r o c e s n í s o u d p r v é s t o l i c e** žalobu zamítl. **D ů v o d y:** V první řadě dlužno uvažovati o tom, zda v tomto sporu jedná se dar, jak žalobkyně tvrdí. Smlouva, na základě které žalobkyně postoupila nemovitosti s příslušenstvím žalované, jest označena v hlavě jako smlouva darovací. Než označení to samo o sobě ještě není rozhodujícím pro posouzení — zda se skutečně jednálo o dar, či jiné právní jednání; sluší naopak z obsahu smlouvy vyšetřiti úmysl